

MODALITĂȚI DE DIMINUARE A RISCURILOR ȘI AMENINȚĂRILOR DE NATURĂ TERORISTĂ

WAYS TO REDUCE RISKS AND THREATS OF A TERRORIST NATURE

*Drd. Florentina Iulia IORDAN**

Rezumat: *Terorismul are o plajă foarte largă de scopuri, obiective și nu poate fi redus la ceea ce s-ar numi patologie socială. Fiind un produs al societății omenеști, vine din interiorul civilizațiilor și se prezintă ca o trecere la limită, ca un summum** al acumulărilor negative. Corespunzător, trebuie identificate și aplicate modalități de diminuare, dacă de eliminare a acestora nu se pot genera. Bătălia pentru resurse, mondializarea informației și a economiei - atât cea „pozitivă”, necesară și folositoare oamenilor, națiunilor și statelor, cât și cea „negativă”, profitabilă doar pentru lumea interlopă, pentru criminalitate, trafic de droguri etc., adică pentru partea socială distructivă ce produce efecte dintre cele mai ciudate. Astăzi, aceste probleme țin de accesul la resurse, de regimurile politice și de drepturile omului. Măine, poate, ele se vor muta în efortul supraviețuirii, în lupta pentru spațiu și pentru informație.*

Până atunci, trebuie să facem față provocărilor de azi, să distrugem focarele de genезă și de proliferare a acțiunilor teroriste și să prevenim cauzele care duc la manifestarea acestui fenomen.

Cuvinte cheie: *riscuri și amenințări de natură teroristă; acțiuni de luptă; structuri de acțiune; cooperarea elementelor Sistemului Național de Securitate.*

Abstract: *Terrorism has a very wide range of aims and goals and cannot be reduced to what would be called social pathology. Being a product of human society, it comes from within civilizations and presents itself as an edge line, as a summum of negative accumulations. Accordingly, ways to reduce them must be identified and applied, if their elimination cannot be generated. The battle for resources, the globalization of information and the economy - both the "positive" one, necessary and useful to people, nations and states, and the "negative" one, profitable only for the underworld, for crime, drug trafficking, etc., i.e. for the*

* Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, flori_iordan@yahoo.ro

** În limba latină înseamnă extremitate, punct maxim.

destructive part of the society, which produces the strangest effects. Today, these issues are related to access to resources, political regimes and human rights. Tomorrow, perhaps, they will move towards the effort of survival, to the struggle for space and information.

Until then, we must meet today's challenges, destroy the birthplaces and proliferation of terrorist acts, and prevent the causes of this phenomenon.

Keywords: *risks and threats of a terrorist nature; combat actions; action structures; cooperation of the elements of the National Security System..*

Introducere

Chiar dacă nici astăzi terorismul nu a primit o definiție precisă și universal acceptată, atât în limbajul oficial, cât și în cel curent, definițiile, chiar așa contradictorii, analizează fenomenul plasându-l într-un context social foarte diversificat și complex.

Încercând o formulare proprie, terorismul reprezintă un fenomen situat în afara dreptului internațional și a dreptului umanitar, care se bazează pe acțiuni violente nediscriminatorii menite să inducă frica, executate de indivizi, grupuri sau structuri statale ori aparținând unor organizații nonstatale care acționează în condiții de clandestinitate sau semiclandestinitate, din rațiuni ideologice, criminale sau politice.

La început de mileniu, lumea a intrat într-o nouă fază a evoluției sale, marcată de coexistența și confruntarea unor tendințe pozitive majore cu altele care generează riscuri, amenințări și pericole. Astăzi, la începutul celei de-a treia decade a acestui mileniu, la nivel global lumea continuă să rămână puternic conflictuală.

1. Identificarea riscurilor și amenințărilor de natură teroristă

În zona apărării și securității, fie ea națională, regională sau globală, riscul este definit drept *posibilitatea de a se produce* o pagubă semnificativă la adresa intereselor, valorilor sau obiectivelor de securitate. În acest context, *amenințările sunt factori* prin care sunt afectate grav interesele, valorile și obiectivele de securitate.

„Scopul oricărei strategii de apărare și securitate trebuie să fie acela de asigurarea unui management modern și eficient al riscurilor și

amenințărilor, urmărind într-o primă fază, inventarierea, prevenirea sau reducerea lor, ulterior, combaterea acestora”¹.

Principalele riscuri și amenințări de natură teroristă, identificate în urma studierii literaturii de specialitate, se conturează a fi următoarele:

- Posibilitatea folosirii de către organizații, grupări sau persoane teroriste a armelor de distrugere în masă;

- Pregătirea și efectuarea unor posibile atacuri asupra bazelor nucleare ale țărilor care posedă astfel de mijloace, precum și asupra întreprinderilor chimice, laboratoarelor biologice etc., pentru a procura armament nuclear, chimic și biologic sau pentru a detona astfel de arme la fața locului, în spații deschise/închise, în zone aglomerate sau oriunde s-ar găsi ele (pe mijloace de transport feroviar și rutier, în reactoare nucleare, la bordul unor nave sau aeronave, în staționare etc.) și a produce catastrofe spectaculoase, în numele unor ideologii, unor principii considerate sacre sau pur și simplu din asumarea vocației de a pedepsi;

- Proliferarea acțiunilor punitive sau de răzbunare împotriva celor care au declanșat campania antiteroristă și a țărilor care fac parte din coaliția antiteroristă;

- Continuarea acțiunilor de natură teroristă - individuale, de mică amploare, sau organizate, de amploare - împotriva democrațiilor occidentale;

- Continuarea asasinatelor și acțiunilor de lovire a tuturor celor care, într-o formă sau alta, se opun stării de haos favorabile proliferării crimei organizate, traficului de droguri și de carne vie, câștigului ilicit;

- Efectuarea unor atacuri asupra sistemelor de protecție a mediului, barajelor și folosirea deșeurilor toxice și radioactive pentru a produce catastrofe ecologice;

- Continuarea și diversificarea asasinatelor politice;

- Atacarea școlilor, a instituțiilor de cercetare, a laboratoarelor și unităților economice de importanță națională sau internațională, pentru a produce panică și teroare;

- Atacarea sistemelor de valori și a instituțiilor de cultură;

¹ Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024 „Împreună, pentru o Românie sigură și prosperă într-o lume marcată de noi provocări”, București 2020, p.25.

- Crearea de diversiuni pentru a provoca nesiguranță, tensiuni, instabilități și chiar riposte violente și a adânci starea de anomie a sistemelor sociale;
- Continuarea și chiar intensificarea atacurilor cu bombe, explozivi plastici și alte mijloace artizanale asupra populației, în locuri aglomerate și, pe cât posibil, în prezența mass media;
- Degradarea, în continuare, a condiției umane și, din această cauză, proliferarea terorismului psihopat;
- Menținerea și chiar creșterea acțiunilor teroriste de sorginte etnică pentru distrugerea ideii de conviețuire și cultivarea individualismului feroce, a agresivității în purificarea etnică, a separatismului etnic;
- Acțiuni de natură teroristă în ciber spațiu în vederea creării unor perturbații grave în sistemele de comunicații, distrugerea sistemelor de comandă și control, a sistemelor bancare, virusarea bazelor de date, crearea unei stări de haos generalizat în sistemele de informații.

Acestea ar fi principalele repere ale spațiului amenințărilor de tip terorist. Spectrul amenințărilor teroriste este însă mult mai larg. Practic, nu se poate alcătui un catalog exhaustiv al amenințărilor și riscurilor de natură teroristă, așa cum nu se poate alcătui un catalog cu produsele inteligenței negative.

Aceste amenințări și, în consonanță cu ele, riscurile aferente sunt nelimitate. Pe unele le putem anticipa, pe altele nu. Ar fi posibil ca, în scurt timp, terorismul să recurgă la un nou tip de armă pe care o putem numi arma genetică.

Riscurile și amenințările de tip terorist nu au frontiere. Au însă surse, resurse și cauze. Acestea pot avea un caracter local, urmărindu-se intimidarea unui stat, a unui partid, a unei personalități cu privire la politica dusă în zonă. Ele pot avea însă și unul mult mai larg, chiar mondial.

De asemenea, este foarte greu să se facă distincție între acte care sunt teroriste și cele care sunt acțiuni normale, justificate împotriva unor decizii ce afectează o parte a populației, împotriva procesului de globalizare, împotriva unor forțe politice, a unor regimuri nepopulare sau dictatoriale etc.

Dar și aceste mișcări au o mulțime de forme de exprimare, de materializare, de nuanțe, de conotații, de moduri de a percepe și de a justifica ceea ce fac. Spre exemplu, o mișcare care se opune unor regimuri

ce practică discriminarea și nu recunosc drepturile unor etnii constitutive sau care își doresc autonomie, separare, independență etc., consideră că terorismul este unicul mijloc de a se face auzită, de a atrage atenția lumii și a forța o soluție.

Aceste tipuri de riscuri sunt, în general, previzibile. Ele țin de o anumită filozofie a nemulțumitului, a celui care se consideră frustrat și persecutat. Se manifestă însă și riscuri care vin din interesul diferitelor entități, diferitelor grupuri care nu se află în lumea a treia, ci în interiorul civilizației de tip occidental. Acestea contestă (sau pun la îndoială) universalitatea valorilor civilizației occidentale și unele acționează prin mijloace teroriste împotriva acesteia. Terorismul *cotidian* ține însă de interesul unor grupuri care eludează legea și dreptul, care doresc să impună *dreptul* lor și legea lor.

„*Recenta evoluție a tehnologiilor militare, apelată de strategii prin vocabula RAM (revoluția în afacerile militare) favorizează «privatizarea violenței» prin formarea unor mici armate profesioniste dotate cu armament și echipamente perfecționate*”². În opinia mea, acestea pot să urmărească propriile lor obiective sau să-și închirieze serviciile unor puternici și bogați comanditari. Oricum, această «privatizare» a violenței nu afectează imediat și de o manieră semnificativă stabilitatea internațională.

2. Direcții și acțiuni de luptă împotriva terorismului

Mișcările teroriste proliferază și se diversifică. Cu toată reacția relativ unitară a lumii civilizate împotriva terorismului, nu se poate spune că efectul va fi foarte mare și că, într-un timp relativ scurt, va duce la eradicarea acestei amenințări. Dimpotrivă, cu cât lumea devine mai complexă, cu atât amenințările de tip extremist (între care se diferențiază net cele teroriste) vor fi mai numeroase. Există patru categorii de cauze ale terorismului:

- cele care țin de sentimentul de insecuritate și, în consecință, de criza de identitate națională, etnică, culturală și chiar individuală;

² Lucian Stăncilă, *Terorismul provocare a secolului XXI*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007, p. 163.

- cele care țin de criza de sistem politic (regimuri totalitare, dictaturi militare), de lupta pentru putere și pentru impunerea autorității (de stat, de partid, de grup, de interese);

- cele care țin de mondializarea haosului în folosul lumii interlope și cercurilor de interese (economice, politice și financiare) ce nu vor să se supună autorității dreptului internațional;

- cele care țin de natura umană (sentimentul înstrăinării, degradarea condiției umane, îmbogățire, influență etc.).

Combaterea terorismului revenea structurilor Ministerului de Interne, ajutat, la nevoie, de forțele speciale ale Ministerului Apărării Naționale (în principiu, unități și subunități de cercetare) care erau instruite și pentru astfel de misiuni. Nu s-a întâmplat însă niciodată ca, pe teritoriul României, să aibă loc ample operații antiteroriste.

Realitatea însă s-a schimbat. Din moment ce amenințările de tip terorist au depășit, în multe locuri de pe planetă, cadrul infracționalității și crimei organizate, statul român, aliniindu-se la coaliția antiteroristă internațională își definește, prin documentele sale de conducere (Strategia de securitate națională și Strategia militară), o concepție clară și distinctă de ripostă organizată în cadrul acestui tip de război, care constă în:

- elaborarea unei concepții de luptă antiteroristă, integrată concepției europene și euroatlantice pe această temă;

- stabilirea măsurilor concrete de protecție a populației, a valorilor, instituțiilor de stat, a proprietății și comunității împotriva acțiunilor teroriste;

- constituirea structurii de forțe care va îndeplini astfel de misiuni;

- stabilirea competențelor, a modului de cooperare și a responsabilităților ce revin fiecăreia din instituțiile angajate în acest sens;

- stabilirea sistemului de pregătire a forțelor;

- alocarea resurselor necesare.

Combaterea terorismului nu este o problemă militară, ci, în primul rând, una politică. Decizia pentru organizarea unei cruciade antiteroriste trebuie luată, și a fost luată, de conducerea politică a Statelor Unite ale Americii, a Uniunii Europene, a Alianței Nord - Atlantice, precum și de organismele internaționale destinate să asigure protecția națiunilor, să prevină războiul și să organizeze și gestioneze bunele relații dintre ele.

Politicile pentru combaterea acestui fenomen trebuie să se bazeze pe cunoașterea lui și să vizeze eradicarea cauzelor care-l generează.

Un algoritm rațional de cunoaștere și recunoaștere a acestui fenomen, în opinia mea, ar trebui să cuprindă:

- politici de investigare;
- politici de evaluare;
- politici de contracarare a efectelor;
- politici de eradicare a cauzelor;
- politici de prevenire;
- politici de finanțare a structurilor și acțiunilor îndreptate împotriva terorismului;
- politici de pregătire a forțelor, mijloacelor și populației pentru a duce un război antiterorist.

„Decizia politică de luptă împotriva terorismului aparține civilizației și vizează protecția prin lege și printr-un sistem coerent de constrângeri și de acțiuni a cetățeanului, comunității, proprietății, instituțiilor, statului și sistemelor de valori împotriva actelor teroriste”³. De fapt, toate politicile antiteroriste ar trebui să vizeze:

- informarea corectă asupra activităților, persoanelor, organizațiilor și instituțiilor teroriste, a celor care sprijină sau finanțează terorismului de orice fel;
- supravegherea structurilor, instituțiilor și activităților care sunt bănuite că generează, încurajează sau susțin terorismul;
- prevenirea oricăror acțiuni de tip terorist;
- distrugerea rețelelor, organizațiilor și bazelor terorismului din toată lumea, oriunde ar fi ele.

Pe baza deciziilor politice, va fi necesar să se elaboreze un concept strategic adecvat și pentru combaterea terorismului. Acest lucru este foarte dificil, întrucât terorismul nu este o acțiune strategică de mare amploare, ci un sistem de acțiuni disparate, fără o coordonare unitară și fără doctrine, forțe și mijloace stabile, identificabile, împotriva cărora să se poate acționa prin mijloace legale și prin structuri constituite și deprinse cu astfel de activități.

³ Gelu Alexandrescu, *Amenințări la adresa securității*, București, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2004, p. 97.

O strategie antiteroristă trebuie să aibă în vedere, pe lângă celelalte componente foarte importante (*identificarea amenințărilor și riscurilor, concepția acțiunilor, pregătirea și structurarea forțelor și a mijloacelor, amploarea și specificul operațiunilor*) și cucerirea și menținerea inițiativei strategice.

Acest lucru va fi foarte greu, întrucât terorismul se bazează tocmai pe surprinderea tactică, adică pe acțiunile neașteptate (în ceea ce privește obiectivul ales, timpul de acțiune și modul de atac), dar prima condiție a reușitei unei acțiuni de nivel strategic este să se dețină inițiativa strategică. Acțiunea prin surprindere, spectaculoasă, violentă și puternic mediatizată este punctul forte al terorismului, dar și punctul lui cel mai sensibil și, în anumite privințe, cel mai vulnerabil.

Cucerirea inițiativei strategice în războiul antiterorist constă în:

- crearea și menținerea unei situații strategice predominată de un sistem coerent și permanent de supraveghere civilă și militară a zonelor, grupărilor, statelor, organizațiilor și chiar a persoanelor care se bănuiesc a face parte din rețele teroriste;
- acțiuni preventive (filtre, razii, descinderi în cuiburi teroriste), dar și acțiuni care să determine o atitudine atentă, vigilentă din partea populației și instituțiilor;
- cucerirea supremației informaționale;
- sesizarea etapelor și momentelor în care se pregătesc acțiunile teroriste și intervenția rapidă pentru zădărnicierea lor;
- lovirea preventivă, deopotrivă, masivă, punctiformă și oportună a bazelor de antrenament ale teroriștilor, a depozitelor, locurilor de întâlnire și altor elemente de infrastructură;
- atacarea fără întrerupere, prin Internet, prin media și prin mijloace ale războiului psihologic, a site-urilor, organizațiilor, rețelelor, centrelor și altor elemente ale terorismului;
- realizarea unui sistem de pregătire antiteroristă a populației, economiei și instituțiilor.

3. Structuri de acțiune antiteroriste nemilitare și militare

Este foarte greu de configurat structurile de forțe care trebuie să rezolve situațiile complexe ce se creează în cazul existenței pericolului

terorist. În mod normal, aceste structuri trebuie să constituie un sistem de protecție, de acțiune preventivă și de reacție adecvată nu numai împotriva terorismului, ci în oricare altă situație limită. O societate care funcționează normal, într-un mediu de securitate normal, ar trebuie să fie mai puțin vulnerabilă (chiar invulnerabilă) la atacuri teroriste. Nu este însă așa. Uneori s-a dovedit că societăți democratice cu tradiție, cum este, spre exemplu, cea americană, devin, în anumite împrejurări, foarte vulnerabile la terorism.

„Numai societățile perfect integrate, de tipul celor militarizate sau celor organizate riguros, ierarhic, sunt în măsură să asigure o reacție corespunzătoare la asemenea situații. Societățile liberale sau cu democrații liberale, tolerante și deschise, sunt foarte vulnerabile la atacuri teroriste, mai ales atunci când deranjează sau frânează, prin politica pe care o duc, astfel de acțiuni antiteroriste”⁴.

Pentru a se proteja împotriva terorismului, o societate trebuie să dispună, în principiu, de următoarele:

- sisteme de supraveghere complexă și de evaluare operativă a riscurilor și amenințărilor de tip terorist (pentru aceasta, nu sunt suficiente mijloacele specializate, oricât ar fi ele de complexe și de sofisticate; este nevoie ca societatea să aibă un foarte mare grad de integralitate și de omogenitate);

- sisteme de comunicare rapide și sigure;
- legislație adecvată, dar care, pe cât posibil, să nu ofenseze alte state, alte structuri, sisteme de valori etc., ceea ce este foarte greu de realizat, mai ales dacă societățile respective sunt mari puteri;

- structuri de informații performante;
- structuri de ordine publică bine puse la punct și perfect integrate;

- forțe speciale.

Reușita în acțiunile împotriva terorismului depind în mare măsură de cunoașterea acestui fenomen în dinamica și cauzalitatea lui. O astfel de amenințare nu poate rămâne neinvestigată și nesupravegheată. *„Terorismul este o provocare extrem de gravă, care impune restricții și constrângeri cu*

⁴ Teodor Frunzeti, Dorel Bușe, *Politici și instituții de securitate*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2010, p. 184.

care lumea trebuie să se obișnuiască, iar conducerea politică și strategică, forțele speciale și forțele armate trebuie să le pună în aplicare”⁵.

Sistemele de supraveghere și de monitorizare a terorismului presupun structuri și infrastructuri cu foc continuu, distribuite în așa fel încât să acopere întreaga planetă sau, într-o primă etapă a războiului antiterorist, zonele care ating pragul de importanță ce se ia în considerație de factorii de decizie.

Aceste sisteme trebuie să fie integrate, dar și suficient de flexibile pentru a face față flexibilității tactice și aleatorii a terorismului, și să asigure bazele de date și informații necesare organizării corespunzătoare a acțiunii și reacției. Tot ele trebuie să aibă componente naționale și internaționale, care să acționeze, prin cooperare în toate mediile și în toate spațiile. Fiecare din aceste structuri trebuie să includă:

- componente de supraveghere electronică de mare sensibilitate;
- componente de cercetare directă, prin agenți și agenți de influență;
- componente de comunicații rapide și securizate;
- componente de analiză a datelor și informațiilor;
- componente de decizie rapidă;
- componente de validare și corectare oportună a acestor decizii.

Factorul cel mai important în supravegherea structurilor, infrastructurilor și acțiunilor teroriste îl reprezintă omul, agentul de informații, dotat cu toate mijloacele necesare și ajutat de un sistem tehnic - informațional permanent și eficace.

4.Cooperarea dintre elementele Sistemului național de apărare, crearea subsistemului național de reacție în situații limită (antiterorist) în vederea diminuării amenințărilor și riscurilor de natură teroristă

Amenințările și riscurile permanente, accidentale și cele previzibile sunt, la ora actuală, altele decât războiul mondial sau regional, în care să fie folosit arsenalul de armamente ce există la ora actuală pe planetă. Desigur, nu este, nu poate și nu trebuie să fie exclus nici un astfel de risc. Dar, în situația geostrategică creată, el este foarte greu de materializat, întrucât, în

⁵ Paul V. Coșcodaru, *Centrele de putere ale lumii*, Editura Științelor sociale și politice, București 2009, p.87.

general, omenirea a reușit să-și pună sub control internațional arsenalele de arme. Evident nu acest control păzește planeta de o catastrofă mondială militară, ci frica. Ceea ce predomină în acest început de mileniu în lume sunt conflictele asimetrice, amenințările atipice, cele specifice stării de haos, criminalitatea organizată la nivel planetar și cele care necesită instituirea stării de asediu și stării de urgență.

De aceea, într-o astfel de situație, modalitatea cea mai eficientă de organizare a reacției (acțiunii) este constituirea unui Sistem Național de Reacție (Acțiune) în Situații Limită care să includă și subsistemul (sau sistemul) național antiterorist. Acest sistem național de reacție (acțiune) în situații limită trebuie să fie condus de Consiliul Suprem de Apărare a Țării (CSAT) sau de Guvern, structuri de mare importanță, care au nu numai competențele, ci și mijloacele necesare pentru orice fel de intervenție, pentru orice fel de reacție, inclusiv în sistemul războiului antiterorist.

A încredința războiul antiterorist altor structuri, spre exemplu serviciilor de informații (care nu au nici mijloacele economice, nici financiare, nici culturale și nici forțe militare semnificative), nu pare a fi o soluție foarte potrivită. Funcția principală a acestor servicii este să culegă informații, să le analizeze și să-i avertizeze pe cei în drept asupra riscurilor, amenințărilor și caracteristicilor exacte ale situației.

„Războiul antiterorist nu este un atribut al SRI, nici al SIE, nici chiar al Ministerului Apărării Naționale sau al Ministerului de Interne; angajarea țării și stabilirea modului de acțiune (reacție) într-un astfel de război (ca orice alt fel de război) este un atribut al conducerii supreme a statului român”⁶.

Forțele care participă la acest tip de război sunt numeroase și ele trebuie încheiate într-adevăr în sistem. Acestea sunt:

- serviciile de informații;
- instituțiile de supraveghere a spațiului aerian, terestru, marin, cosmic, informațional și cultural;
- instituțiile administrației centrale și locale;
- instituțiile (structurile) de reacție la calamități și dezastre;

⁶ Gheorghe Rugină, „Redimensionarea mediului de securitate” Sesiunea anuală de comunicări științifice, București, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2010, p.27.

- instituțiile de ordine publică;
- instituțiile de protecția informației;
- forțele armate.

Or, toate acestea nu pot fi încheiate într-o structură și într-o reacție unitară, în cadrul unui sistem național de reacție (acțiune) în situații limită sau pentru prevenirea unor situații de acest fel decât de președintele României (prin Consiliul Suprem de Apărare a Țării) și de parlament (guvernul fiind cel care pune în operă aceste decizii). Rolul Serviciului Român de Informații (SRI) poate fi cel mult de protecție nemijlocită, de organizare și coordonare a reacției imediate, având și mijloacele necesare.

Chiar dacă România nu s-a confruntat și, probabil, nu se va confrunta nici în viitor cu un război terorist, decizia pentru declanșarea războiului anti-terorist trebuie să aparțină președintelui și parlamentului țării. Mai ales că, potrivit opțiunii politice, deja adoptate, România face parte din coaliția mondială antiteroristă.

România este parte a eforturilor internaționale de luptă împotriva terorismului, urmărind prin aceasta asigurarea securității naționale. Țara noastră consideră că numai printr-o strategie proactivă acțiunile rețelei internaționale teroriste pot fi combătute și reduse, iar regimurile și actorii care le susțin, descurajați. În acest sens, va acționa prin toate metodele legitime, împreună cu statele aliate și parteneri, în spiritul măsurilor puse în practică de comunitatea internațională. România va continua să participe la procesele de stabilizare și reconstrucție din Irak și Afganistan, împreună cu aliații, până la atingerea de către aceste state a capacității de autosusținere.

În plan intern, este necesară optimizarea sistemului național de prevenire și combatere a terorismului, care trebuie să asigure, într-o viziune unitară, cooperarea interinstituțională și transsectorială destinată îndeplinirii optime a tuturor sarcinilor subsumate acțiunii naționale în domeniu. În acest scop, se va acționa pentru:

- cunoașterea, anticiparea, prevenirea și contracararea, monitorizarea și evaluarea permanentă a tuturor riscurilor și amenințărilor, respectiv a vulnerabilităților care pot afecta securitatea națională;
- protejarea teritoriului național, a populației, facilităților și a obiectivelor românești din interior și din exterior de activitățile asociate terorismului;

- coordonarea eforturilor naționale de prevenire și combatere a fenomenului terorist cu partenerii strategici, organizații și alte forme structurale de cooperare antiteroristă între state, în primul rând cu acele instituite în cadrul NATO și al Uniunii Europene;

- optimizarea capacităților militare pentru îndeplinirea operațiilor multinaționale de stabilizare și reconstrucție în sprijinul luptei împotriva terorismului.

Constituirea unor structuri integrate sau complementare de acțiune rapidă și de reacție rapidă la terorismul de orice fel este foarte importantă, în cadrul unui Sistem Național de Reacție (Acțiune) Rapidă în Situații limită. *Acest sistem ar putea avea un subsistem național antiterorist.*

Aceste structuri nu trebuie să fie altele decât cele existente. Este însă necesar ca ele să fie reorganizate pe principii modulare și pregătite în așa fel încât să fie gata să intervină în orice moment, în orice situații limită, inclusiv pentru anihilarea acțiunilor de tip terorist. Concret, s-ar putea constitui o Forță de Acțiune (Reacție) Rapidă Integrată din care să facă parte (funcțional, operațional), atât structuri de informații, de acțiune psihologică, de acțiune (reacție) rapidă ale armatei, Ministerului de Interne, Serviciului Român de Informații, cât și alte elemente, inclusiv din rândul gardienilor publici și structurilor private de pază și securitate, din sistemele de securitate a informației și comunicațiilor, elemente teritoriale, logistice etc.

Concluzii

Terorismul este un fenomen mult mai complex chiar decât războiul, care trebuie studiat și aprofundat nu doar pentru a-i limita efectele și a-i pedepsi pe cei vinovați, ci, îndeosebi, pentru a-i înțelege și a-i eradică mecanismele și cauzele. Terorismul lovește prin surprindere, de regulă, în punctele vulnerabile, astfel încât săucidă, să distrugă și să înspăimânte, să creeze efecte spectaculoase și o atmosferă de infern și mizerie umană, dusă până la abject și insuportabil.

Este de așteptat ca terorismul, în pofida măsurilor care se iau pentru eradicarea lui și pentru distrugerea structurilor și rețelelor sale, să prolifereze, mai ales în zona neconvențională, atipică și asimetrică.

Probabil, în următorii ani, efortul principal al terorismului internațional se va dirija pe folosirea unor specialiști pentru adaptarea agenților chimici și biologici și a mijloacelor de transport la țintă la tipul de

acțiuni vizate de strategiile teroriste. Ar putea fi vizate marile aglomerări urbane, mijloacele de transport și, posibil, unitățile militare, școlile, instituții de stat și chiar unele din instituțiile internaționale, precum și țările aliate Statelor Unite ale Americii.

Este posibil să prolifereze *terorismul nesângeros* (terorismul cibernetic, cel psihologic și cel mediatic). Acest tip de terorism nu mai este arma săracului, ci, dimpotrivă, arma omului foarte bine instruit, dar cu ambiții nesatisfăcute, nemulțumit de modul cum evoluează lumea sau de rolul pe care-l joacă el în viitorul *sistem de comandă și control* al planetei. De aceea, este posibil ca, în procesul mondializării economiei, informației și culturii, acțiuni de tip terorist să vină nu numai din partea lumii interlope și a crimei organizate, ci și din partea unor grupuri de interese.

În viitor, probabil, se va accentua procesul de mondializare și, deci, de organizare a terorismului infrațional, tocmai datorită faptului că el se află în avangarda infraționalității, iar aceasta urmează o cale a structurării la nivel planetar. Se poate estima că terorismul infrațional va deveni, din ce în ce mai mult, un terorism organizat, puternic globalizat, cu rețele de conducere și de acțiune în toată lumea, ceea ce va schimba radical configurația spațiului strategic internațional, amenințările de acest gen devenind foarte periculoase și creând necesitatea unei riposte la nivel strategic.

Probabil, terorismul infrațional își va subordona terorismul identitar și îl va folosi în sensul generării, în zonele de interes, de probleme și de conflicte, care să abată (concentreze) într-o altă direcție eforturile comunității internaționale, creându-se astfel o mai mare libertate de acțiune pentru infraționalitate și crima organizată, ca și pentru terorismul identitar. Este însă posibilă și reciproca: terorismul identitar să și-l subordoneze, cel puțin în anumite zone și în anumite etape, pe cel infrațional – inclusiv sponsorul lui principal, crima organizată –, în scopul dobândirii puterii politice, separării etnice etc.

Analizarea tuturor amenințărilor și riscurilor de natură teroristă sau care pot facilita terorismul de orice fel și elaborarea, în consecință, a măsurilor (politice, economice, financiare, informaționale, sociale, culturale și militare) creează *condițiile necesare pentru evaluarea, prognozarea, prevenirea, limitarea, anihilarea și, în final, eliminarea fenomenului terorist* sau a laturilor celor mai violente ale acestuia. „Principiul de bază în analiza

de securitate nu este nici subiectul și nici obiectul, ci principiul «transcendental» al existenței în totalitatea ei pentru cunoașterea obiectivă a fenomenelor securității.”⁷

Precizarea cât mai exactă, în accepție națională și internațională, a terorismului, rețelelor și organizațiilor teroriste, în vederea delimitării clare de alte acțiuni care nu sunt teroriste, chiar dacă apelează la forme violente de acțiune sau de reacție.

Strategia antiteroristă – în măsura în care se va considera necesară o astfel de strategie – trebuie să facă parte din strategia generală, mai exact, din strategia de securitate regională sau națională, care trebuie să fie o strategie de tip total, integrată, și, deopotrivă, din conceptul strategic NATO, care este o strategie de coaliție, de alianță, deci globală, urmând să identifice și să definească cu precizie acele elemente din strategia forțelor, din strategia mijloacelor și din cea operațională care asigură tratarea și rezolvarea, la nivelul războiului, a acestui tip de confruntare asimetrică.

Terorismul nu va putea fi eradicat. Sub o formă sau alta, el va exista mereu. Omenirea poate să-l pună însă sub supraveghere, să-i limiteze efectele, să se protejeze împotriva lui.

Prima măsură de protecție antiteroristă este cunoașterea profundă a acestui fenomen, depistarea cauzelor care-l generează și acțiunea asupra lor.

BIBLIOGRAFIE

- STRATEGIA NAȚIONALĂ DE APĂRARE A ȚĂRII PENTRU PERIOADA 2020 - 2024 „Împreună, pentru o Românie sigură și prosperă într-o lume marcată de noi provocări”, București 2020.
- ALEXANDRESCU G., *Amenințări la adresa securității*, București, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2004.
- COȘCODARU P.V., *Centrele de putere ale lumii*, Editura Științelor sociale și politice, București, 2009.

⁷ Eugen Siteanu, „Securitatea Obiectivă”, *Revista de Științe Militare* nr.1/2020, p.41.

- FRUNZETI T., BUȘE D., *Politici și instituții de securitate*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2010.
- RUGINĂ G. „Redimensionarea mediului de securitate” Sesiunea anuală de comunicări științifice, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2010.
- SITEANU E., „Securitatea Obiectivă”, *Revista de Științe Militare*, nr.1/2020, București, 2020.
- STĂNCILĂ L., *Terorismul provocare a secolului XXI*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007.

